

YLEISTEN KIRJASTOJEN PERUSTAMISHANKKEET

Käsittely valtiosuusjärjestelmässä

OPETUSMINISTERIÖ 2006
20.11.2006

Toimittanut:

Anneli Äyräs

Helsinki 2006

Sisällysluettelo

ESIPUHE.....	3
1. PERUSTAMISHANKE.....	4
2. VALTIONRAHOITUKSEN PERUSTEET.....	4
3. RAHOITUSSUUNNITELMA.....	5
3.1. YLEISTÄ.....	5
3.2. RAHOITUSSUUNNITELMAEHDOTUS.....	5
3.2.1. Hankkeen laajuus ja kustannustiedot.....	6
3.2.2. Perustelut hankkeelle.....	7
3.2.3. Yhteishanke.....	7
4. HANKESUUNNITELMA.....	8
4.1. YLEISTÄ.....	8
4.2. HANKESUUNNITELMAN SISÄLTÖ.....	9
4.2.1. Kirjasto ja kirjastopalvelujen järjestäjä.....	9
4.2.2. Hankesuunnitelman laatijat ja yhdyshenkilöt.....	9
4.2.3. Rakennus- ja sijaintipaikka.....	9
4.2.4. Hankkeen perustiedot.....	9
4.2.5. Rahoitus.....	10
4.2.6. Perustelut hankkeelle.....	10
4.2.6.1. Selostus nykytilanteesta.....	10
4.2.6.2. Kirjaston toiminnan tavoitteet.....	10
4.2.6.3. Fyysisen ympäristön tavoitteet.....	11
4.2.6.4. Vaihtoehtoiset ratkaisut.....	11
4.2.6.5. Seuraukset, jos hanke ei toteudu.....	11
4.2.7. Mitoitusperuste.....	12
4.2.8. Tilantarveselvitys.....	12
4.2.9. Hankkeen rakennussuunnitelmat.....	13
4.2.10. Hankkeen varustaminen.....	13
4.2.11. Hankkeen kustannukset.....	14
4.2.11.1. Rakennuskustannukset.....	14
4.2.11.2. Varustamisen kustannukset.....	14
5. VALTIONOSUUSHAKEMUS.....	14
5.1. YLEISTÄ.....	14
5.2. HANKKEEN ALOITUS.....	15
5.3. VALTIONOSUUSHAKEMUKSEN SISÄLTÖ.....	15
6. ALOITUSILMOITUS.....	16
6.1. YLEISTÄ.....	16
6.2. ALOITUSILMOITUKSEN SISÄLTÖ.....	17
7. ALUSTAVA HANKESELVITYS.....	18
7.1. YLEISTÄ.....	18
7.2. ALUSTAVAN HANKESELVITYKSEN SISÄLTÖ.....	18
8. VALMISTUMISILMOITUS.....	19
8.1. YLEISTÄ.....	19
8.2. VALMISTUMISILMOITUKSEN SISÄLTÖ.....	20
9. HANKESELVITYS.....	20

9.1. YLEISTÄ	20
9.2. HANKESELVITYKSEN SISÄLTÖ	21
10. TOIMINNAN LAKKAAMINEN	21
11. YKSIKÖHINTA	22
12. SUUNNITTELUN JA RAKENTAMISEN MÄÄRÄYKSIÄ JA OHJEITA	23
12.1. LAINSÄÄDÄNTÖ JA MÄÄRÄYKSET	23
12.2. VALTIONEUVOSTON STRATEGIAT JA OHJELMAT	23
12.3. KIRJALLISUUTTA	24

ESIPUHE

Tässä oppaassa esitetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) ja asetuksen (806/1998) mukaisten yleisten kirjastojen perustamishankkeiden valtionrahoituskäytäntö ja hankkeiden käsittelyprosessi.

Tämä opas on tarkoitettu antamaan lisätietoa perustamishankkeita koskevien hakemusten ja asiakirjojen laatimisesta.

Tilojen ja kirjastoautojen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä varustamisessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että lopputuloksena on toiminnan kannalta tarkoituksenmukainen, esteetön, terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö.

Hankkeen toteutuksessa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston strategiat ja ohjelmat.

Yleisten kirjastojen perustamishankkeet opas on saatavilla päivitettyinä opetusministeriön www-sivuilta, www.minedu.fi

Tämä opas on laadittu yleissivistävän koulutuksen perustamishankkeita käsittelevän oppaan pohjalta.

Yleissivistävän koulutuksen opas on saatavilla päivitettyinä Opetushallituksen internet-sivuilta, www.oph.fi/info/rakentaminen

Valtion rahoitusta koskevat lomakkeet (Perustamishankelomakkeet) löytyvät opetusministeriön internet-sivuilta osoitteesta:

www.minedu.fi/opm/avustukset/rakentamisavustukset.html

1. PERUSTAMISHANKE

L 635/1998 31§

Perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai niitä vastaavaa toimenpidettä ja mainittuihin toimenpiteisiin liittyvää irtaimen omaisuuden hankintaa, jos toimenpiteen arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään valtioneuvoston vahvistaman euromäärän suuruiset.

A 1395/2001 20 a §

Kirjastolaissa (904/1998) tarkoitetun toiminnan edellyttämänä perustamishankkeena pidetään sellaista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 31 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimenpidettä, jonka arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään 320 000 euroa.

Perustamishankkeena kirjastossa pidetään myös kirjastoauton tai -veneeseen hankintaa, jos hankinnasta aiheutuvat kokonaiskustannukset ovat vähintään 80 000 euroa.

Kustannukset sisältävät sekä rakentamisen että varustamisen kustannukset.

Perustamishankkeen määrittelemiseksi säädettyinä kokonaiskustannuksina pidetään hankkeen **arvonlisäverottomia kustannuksia**.

Mikäli hankkeen rahoitus muodostuisi kunnan tai kuntayhtymän jäsenkuntien asukasmäärän ja taloudellisen aseman johdosta toiminnan järjestäjälle erityisen rasittavaksi, voidaan myös sellaista hanketta, jonka arvioidut kustannukset ovat valtioneuvoston vahvistamaa euromäärää pienemmät, pitää perustamishankkeena.

Valtionosuutta voidaan myöntää vain toiminnan järjestäjälle omiin tiloihin, joten vuokratilojen peruskorjausta ei pidetä perustamishankkeena.

2. VALTIONRAHOITUKSEN PERUSTEET

Valtio osallistuu kirjaston perustamishankkeen rahoitukseen myöntämällä hankkeelle valtionosuutta. **Valtionosuus** määräytyy kunnan asukasta kohden lasketun tasatun laskennallisen verotulon perusteella ja on 25 % –50 %. Kahden tai useamman kunnan perustamishankkeen valtionosuus myönnetään kunkin kunnan osuuteen tämän kunnan valtionosuusprosentin mukaan.

L 904/1998 3§

Kunnan tehtävänä on tässä laissa tarkoitettujen kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen.

L 904/1998 9 §

Kunnalle myönnetään valtionosuutta kirjaston perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksessa annetussa laissa säädetään. Perustamishankkeena pidetään myös kirjastoauton ja -veneiden hankintaa.

Toistaiseksi ei ole käytössä yhtään kunnan omistamaa kirjastovenettä, vaan palvelut hoidetaan vuokraveneellä.

3. RAHOITUSSUUNNITELMA

3.1. Yleistä

Opetusministeriö vahvistaa vuosittain kirjastoille perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman valtion talousarviovuotta seuraavia neljää vuotta varten.

Rahoitussuunnitelma laaditaan valtion talousarvion määrärahatason puitteissa. Viime vuosina rahoitussuunnitelmiin on mahtunut vain n. 1/2 kirjastotoiminnan järjestäjien tekemistä hankekohtaisista ehdotuksista.

Ehdotus rahoitussuunnitelmaan tehdään perustamishankelomakkeella "Ehdotus rahoitussuunnitelmaan".

3.2. Rahoitussuunnitelmaehdotus

Kirjastopalvelujen järjestäjä tekee hankekohtaiset **ehdotukset** opetusministeriön hallinnonalan yleisiä kirjastoja koskevaan **rahoitussuunnitelmaan** ja toimittaa ne vuoden loppuun mennessä (31.12.) lääninhallitukselle **kahtena kappaleena liitteineen**.

Ehdotus tehdään myös vahvistettuun rahoitussuunnitelmaan jo sisältyvästä hankkeesta, jotta tiedetään, onko hanke edelleen ajankohtainen. Samalla tarkistetaan mahdollisesti muuttuneet hanketiedot.

Kirjastopalvelujen järjestäjän on esitettävä hankkeensa keskinäisessä kiireellisyysjärjestyksessä.

Ehdotuksessa on ilmoitettava, hyväksyykö kirjastopalvelujen järjestäjä valtionosuuden maksamisen jälkirahoitteisena.

Lääninhallituksen sivistysosasto tarkistaa ehdotuksen, neuvottelee kirjastopalvelujen järjestäjien kanssa ja käy mahdollisuuksien mukaan tutustumassa nykyisiin tiloihin. Lääninhallitus valmistelee oman alueensa rahoitussuunnitelmaesitykset, asettaa hankkeet arvioimaansa kiireellisyysjärjes-

tykseen, neuvottelee yhteishankkeista ja pyytää lausunnot maakuntaliitoilta. Lääninhallitus tekee esityksensä valtakunnalliseen rahoitussuunnitelmaan opetusministeriön pyytämään määräpäivään mennessä (yleensä ke-säkuun loppuun mennessä).

Opetusministeriön vahvistama rahoitussuunnitelma valmistuu syys - mar-raskuussa ja on nähtävillä opetusministeriön internet- sivuilla.

www.minedu.fi/opm/avustukset/investointi.html

3.2.1. Hankkeen laajuus ja kustannustiedot

Hankkeen laajuus tulee esittää hyötyneliömetreinä (hym²) erikseen uusista ja peruskorjattavista tiloista. Jos hanke on vaiheistettu, tiedot esitetään vaiheittain.

Mikäli kyseessä on pääasiassa peruskorjaushanke, hankkeeseen liittyvä vähäinen, lähinnä toiminnallisuudesta johtuva, lisärakentaminen voidaan käsitellä peruskorjauksena.

Vaiheistamisen tulee perustua hankkeen tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen. Hankkeen vaiheistaminen ei tarkoita kirjastopalvelujen järjestäjän suunnitelmassa eri kalenterivuosille tehtyjä määrärahavaroja, vaan selkeästi omina kokonaisuuksina toteutettavia hankkeen osia.

Uudis- ja lisärakentamisen valtionosuuteen oikeuttavat rakennuskustannukset määräytyvät opetus- ja kirjastotoimen perustamishankkeiden yksikköhintojen perusteella. Ehdotuslomakkeen kustannusarviokohtiin merkitään uudis- ja lisärakennushankkeen kustannukset erikseen rakentamisen ja irtaimen omaisuuden hankinnan osalta.

Vaikka uudis- ja lisärakennushankkeiden valtionosuuden peruste määräytyy yksikköhinnan perusteella ja kirjastoautojen valtionosuuden peruste opetusministeriön päätöksen perusteella, tulee kunnan laatia myös näiden hankkeiden osalta kustannusarviot yleisesti käytössä olevalla laskentajärjestelmällä.

Peruskorjaustöiden rakennuskustannukset tulee arvioida mahdollisimman tarkasti, mielellään yleisesti hyväksyttyä laskentamenetelmää käyttäen (esim. tavoitehintalaskelma tai rakennusosa-arvio). Peruskorjaustöihin liittyvät irtaimen omaisuuden hankintakustannukset tulee arvioida tarpeellisen hankinnan laajuuden perusteella. Rahoitussuunnitelmaan jo sisältyvien hankkeiden kustannukset tulee tarkistaa vuosittain suunnitteluvaiheen perusteella.

Kustannustiedot tulee esittää erikseen uusista ja peruskorjattavista tiloista niin rakentamisen kuin varustamisen osalta.

Kunnallisen valtionosuushankkeen kustannusarvio esitetään ilman arvonlisäveroa ja sen tulee selkeästi ilmetä asiakirjoista.

3.2.2. Perustelut hankkeelle

Rahoitussuunnitelmaehdotukseen tulee sisältyä perustelut hankkeen tarpeellisuudesta ja kiireellisyydestä.

Perusteluja voivat olla esim. tilojen huono kunto, huono sijainti, pinta-alavaje, epäkäytännöllisyys.

Kirjastoautoista selvitetään käytön historia ja määrä sekä kunnossapidon kustannukset viimeisen viiden vuoden ajalta.

Peruskorjattavista tiloista selvitetään rakentamisen historia, sekä kerrotaan, miten kunnossapito on hoidettu 5 viime vuoden aikana kustannuksiin. Lisäksi ehdotukseen tulee liittää vähintään kuntoarvion tasoinen selvitys olemassa olevien tilojen kunnosta.

Kuntoarvio = kuntotarkastus = aistinvarainen, rakenteita rikkomaton

Kuntotutkimus = kuntoselvitys = rakenteita rikkova, toimenpide-ehdotukset sisältävä

3.2.3. Yhteishanke

Yhteishankkeella tarkoitetaan useamman toiminnon yhteistä perustamishanketta. Hanke on perustamishanke, jos hankkeen kokonaiskustannukset täyttävät perustamishankkeen ehdot, vaikka eri toimintojen osuudet eivät niitä täyttäisi. Yhteishanke voi olla esimerkiksi kirjasto- ja koulutoimen, liikuntatoimen, nuorisotoimen tai kaikkien edellä mainittujen yhteinen hanke. Yhteishanke voi muodostua myös useamman kirjastotoiminnan järjestäjän yhteisestä hankkeesta.

Jokaisesta hankkeen osuudesta tehdään oma rahoitussuunnitelmaehdotus, jossa ilmoitetaan kyseisen osan osuus hyötyneliöistä sekä rakennus- ja irtaimen omaisuuden hankintakustannukset. Lisäksi on esitettävä kustannukset toimijoittain ja hankkeen kokonaiskustannukset. **Maininta yhteishankkeesta tulee olla jokaisessa ehdotuksessa.** Useammassa vaiheessa toteutettavan hankkeen osalta on ilmoitettava eri vaiheissa toteutettavat yhteishankkeen osat, jotta samaan vaiheeseen sisältyvät osat voidaan valtionhallinnossa käsitellä samana vuonna.

Useamman kunnan yhteinen kirjastoautohanke ilmoitetaan yhtenä hankkeena ja ilmoitetaan kuntien osuudet omistuksesta.

4. HANKESUUNNITELMA

4.1. Yleistä

L 635/1998 35 §

Perustamishankkeesta tulee laatia hankesuunnitelma. **Hankesuunnitelma toimitetaan kahtena kappaleena lääninhallitukselle** noin kaksi vuotta ennen valtakunnalliseen rahoitussuunnitelmaan merkittyä aloitusajankoh-
taa. Lääninhallitus vahvistaa hankesuunnitelman.

Lääninhallitus vahvistaa hankesuunnitelman pohjalta hankkeen valtion-
osuuden perusteena käytettävän laajuuden, mikäli hanke on tarpeellinen,
ja hankkeen rahoittamiseen on valtiontaloudelliset edellytykset. Hankkeen
rahoittamiseen katsotaan olevan valtiontaloudelliset edellytykset, kun han-
ke sisältyy perustamishankkeiden valtakunnalliseen rahoitussuunnitelmaan
ja valtion talousarviossa on varattu valtuus tulevien vuosien hankkeiden
laajuuksien vahvistamista varten tai kun hankkeelle on tarkoitus myöntää
valtionosuus samana vuonna.

Uusien tilojen osalta vahvistetaan hankkeen kokonaishyötyala tiloittain.

Peruskorjaushankkeen osalta vahvistetaan hankkeen kokonaishyötyala
sekä valtionosuuden perusteena käytettävät kustannukset erikseen raken-
tamisen ja irtaimen omaisuuden hankinnan osalta.

Irtaimen omaisuuden hankinta = varustaminen = kalusto- ja vä- linehankinta

Hankkeen päästyä opetusministeriön hallinnonalan rahoitussuunnitelmaan,
on kirjastopalvelujen järjestäjän laadittava hankkeestaan hankesuunnitel-
ma. Viimeistään tässä vaiheessa on syytä olla yhteydessä lääninhallituk-
seen.

Vaiheistetusta hankkeesta tehdään yksi, kaikki vaiheet sisältävä hanke-
suunnitelma. Vaiheistetun hankkeen valtionosuuden peruste vahvistetaan
vaiheittain.

Rahoitussuunnitelmaehdotuksen asiakirjat ovat hyvänä pohjana hanke-
suunnitelman tekoa varten.

4.2. Hankesuunnitelman sisältö

Kansilehti

- kirjastopalvelujen järjestäjän nimi
- hankkeen nimi
- hankesuunnitelman päiväys
- sisällysluettelo
- liiteluettelo

4.2.1. Kirjasto ja kirjastopalvelujen järjestäjä

- postiosoite, puhelin, sähköposti, jne.

4.2.2. Hankesuunnitelman laatijat ja yhdyshenkilöt

- postiosoite, puhelin, sähköposti, jne.

4.2.3. Rakennus- ja sijaintipaikka

- käyntiosoite
- kiinteistön ja rakennuspaikan omistus ja / tai hallinta
- kaavoitustilanne
- kokonaisrakennusoikeus, käytetty / käyttämättä

4.2.4. Hankkeen perustiedot

Esitetään lyhyt sanallinen kuvaus hankkeesta.

Esitetään hankkeen laajuus- (hym², brm², m³), kustannus- ja aikataulutiedot vaiheittain ja toimijoittain. Rakentamis- ja varustamiskustannukset esitetään erikseen. Kustannusten hintataso on esitettävä esim. kk/vv ja/tai indeksin pisteluku.

Kirjastoautosta esitetään tiedot auton pituudesta, pyörätuoli-hissin/inva-nostimen hankinnasta sekä auton hankinnan kustannus- ja aikataulutiedot.

Esitetään hankkeen toteutusaikataulu kuukauden ja vuoden tarkkuudella.

hym²= hyötyala
Valtionosuusjärjestelmässä lasketaan hyötyalaksi ainoastaan opetusministeriön kalleusluokkapäätöksessä 161/1999 määritellyt tilat. Hyötyaloihin eivät kuulu liikenne- ja tekniset tilat, sillä toimitilojen yksikköhinnat sisältävät em. tilojen kustannukset.

4.2.5. Rahoitus

Hankesuunnitelmaan liitetään ote kirjastopalvelujen järjestäjän taloussuunnitelmasta, josta käy ilmi hankkeelle suunniteltu rahoitus.

Kirjastopalvelujen järjestäjän valtionosuusprosenttilaskelma esitetään kuntayhtymän ja useamman kunnan yhteisen hankkeen osalta.

4.2.6. Perustelut hankkeelle

Hankkeen laajuuden vahvistaminen perustuu valtionapuviranomaisen tarveharkintaan, siksi hankesuunnitelman keskeinen osa on hankkeen tarpeellisuuden yksityiskohtainen perustelu.

4.2.6.1. Selostus nykytilanteesta

Selostetaan olemassa olevien tilojen rakennusvuosi ja tekninen kunto sekä toiminnalliset puutteet. Mukaan liitetään kuntotutkimus.

Kuntoarvio = kuntotarkastus = aistinvarainen, rakenteita rikkomaton

Kuntotutkimus = kuntoselvitys = rakenteita rikkova, toimenpide-ehdotukset sisältävä

Kirjastoautosta ilmoitetaan hankintavuosi, käytön määrä ja kuvaus auton teknisestä kunnosta.

4.2.6.2. Kirjaston toiminnan tavoitteet

Selostetaan kirjaston/kirjastoauton nykyinen toiminta ja tulevaisuuden tavoitteet. ***Kirjastoautotoiminnalta edellytetään, että auto on te-***

hokkaassa kirjastopalvelukäytössä vähintään 10 kuukauden aikana vuodessa, vähintään neljänä päivänä viikossa ja vähintään 30 tuntia viikossa.

4.2.6.3. Fyysisen ympäristön tavoitteet

- saavutettavuus
- toiminnallisuus
- terveellisyys ja turvallisuus
- esteettömyys (liikunta-, näkö- ja kuulorajoitteiset)
- esteettisyys ja viihtyisyys
- joustavuus ja monikäyttöisyys
- tilojen tehokkuus ($\text{brm}^3/\text{hym}^2$, rm^3/brm^2)
- tontti, pihajärjestelyt, pysäköinti
- tekniset järjestelmät
- elinkaarikustannukset

Elinkaarikustannukset muodostuvat rakennuksen elinkaaren kuluessa toteutuvista hankinta-, huolto- ja kunnossapitokustannuksista.
--

4.2.6.4. Vaihtoehtoiset ratkaisut

Vaihtoehtoiset ratkaisut on selvitettävä, ja erityisesti yhteistyömahdollisuuksia on kartoitettava, ennen kuin päätetään hankkeen toteuttamistavasta. Vaihtoehtoista laaditaan kannattavuusvertailu, ja valittu ratkaisu perustellaan hankesuunnitelmassa. Esimerkiksi rakennushanke voidaan korvata ostamalla tai vuokraamalla olemassa olevia tiloja taikka järjestelemällä toiminta uudelleen olemassa olevissa tiloissa. ***Kirjastoautopalvelut voidaan ostaa naapurikunnalta tai voidaan hankkia yhteinen kirjastoauto naapurikuntien kanssa.***

4.2.6.5. Seuraukset, jos hanke ei toteudu

Selvitetään, mikä vaikutus kirjastopalvelujen järjestämiseen on sillä, että hanke jäisi kokonaan toteuttamatta tai hankkeen toteutus viivästyisi.

4.2.7. Mitoitusperuste

Yksittäisen hankkeen tulee perustua kunnan kirjastoverkon ja kirjastopalvelujen kehittämissuunnitelmaan. Kehittämissuunnitelman tulee sisältää arviot kirjastohenkilöstön määrästä ja toimintamenojen kehityksestä hankkeen toteutumisesta seuraavien viiden vuoden aikana.

Teoreettinen valtiosuuden perusteeksi hyväksyttävä mitoitus on 100 h² tuhatta asukasta kohti. Hankkeet käsitellään kuitenkin tapauskohtaisesti, koska tarvittavaan pinta-alaan vaikuttaa mm. kunnan/kuntien lähikirjastojen määrä.

Kirjastoauton toiminta-alueen asukasmäärän alarajana pidetään noin 10 000 asukasta. Tätäkin suositusta arvioidaan tapauskohtaisesti mm. alueeltaan hyvin laajojen kuntien kohdalla.

Kirjastopalveluja koskevan hankkeen tarpeellisuudesta esitetään seuraavat tiedot:

Asukasmäärä

Tilasto kunnan tai lähikirjaston toiminta-alueen asukasmäärästä viideltä kuudelta vuodelta ja arvio viiden ja kymmenen vuoden kuluttua.

Kirjaston käyttö

Asianomaisen kirjastoyksikön/kirjastoauton lainaukset ja käynnit viideltä vuodelta ja ennuste viidelle vuodelle. Muu kirjastotoiminta asianomaisessa yksikössä.

4.2.8. Tilantarveselvitys

Huonetilaohjelmassa esitetään teoreettinen tilantarve sekä rakennuksittain nykyiset tilat, korjattavat tilat, ei-korjattavat tilat ja uudet rakennettavat tilat. Lisäsarakeeseen voidaan merkitä kirjastopalvelujen järjestäjän itse kustantamat tilat sekä muiden toimijoiden käyttöön tulevat tilat.

Mikäli hankkeen toteuduttua luovutaan kirjaston nykyisistä tiloista/kirjastoautosta joko kokonaan tai osittain, annetaan selvitys tilojen/kirjastoauton käytöstä luopumisen syistä.

Mikäli kirjastolla on käytössään vuokratiloja, annetaan selvitys näiden tilojen määrästä, kunnosta, soveltuvuudesta ja käyttömahdollisuudesta sekä kerrotaan, onko kyseisen hankkeen toteuduttua tarkoitus luopua niistä.

4.2.9. Hankkeen rakennussuunnitelmat

Hankesuunnitelmavaiheessa uudis- ja lisärakennushankkeista suunnitelmia ei rahoituslain mukaan tarvita. Ainakin alustavat suunnitelmat on hyvä toimittaa lääninhallitukselle jo hankesuunnitelmahakemuksen yhteydessä, jotta valtion-apuviranomainen voi varmistaa, että hankkeella toteutetaan toiminnan kannalta tarkoituksenmukainen, terveellinen, turvallinen ja esteetön toimintaympäristö

Muutos- ja peruskorjaushankkeen tarpeellisuuden perustelemiseksi ja kustannusarvion oikeellisuuden ja kohtuullisuuden arvioimiseksi sekä hankkeen toiminnallisuuden tarkistamiseksi liitetään hankesuunnitelmaan muutos- ja peruskorjaushankkeissa L2- tasoiset (arkkitehti) suunnitelmat, sisältäen asemapiirustuksen 1:500, pohjapiirustukset, leikkaukset ja julkisivut 1:100 sekä selvitys tehtävistä töistä (myös LVISA- työt) esim. rakennustapaselostus. Jos hanke on vaiheistettu, tulee vaiheiden rajat esittää piirustuksissa selkeästi, kuten myös lisärakennuksen ja peruskorjauksen raja.

Piirustuksissa tulee esittää purettavat rakenteet, vanhat rakenteet ja uudet rakenteet selkeästi. **Myös tilojen pinta-alat tulee esittää piirustuksissa, ja niiden tulee vastata huonetilaohjelman ja kustannusarvion pinta-aloja.** Myös tilojen uudet ja entiset käyttötarkoitukset ja kiinteä kalustus tulee esittää, samoin tilojen korkeusasemat. Liikkumis- ja aistirajoitteisten henkilöiden esteetön liikkuminen tiloissa tulee ottaa huomioon. Mikäli irtokalusteet merkitään piirustuksiin, esitetään ne katkoviivoilla. Asemapiirustuksessa tulee esittää kaikki hankkeeseen liittyvät pihatytöt, liikennejärjestelyt sekä kiinteät kalusteet ja varusteet.

4.2.10. Hankkeen varustaminen

Varustaminen sisältää irtokalusteet ja laitteet

Opetusministeriön päätös opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden yksikköhinnosta: varustaminen
--

Kirjaston uusien tilojen varustamiselle vahvistetaan vuosittain yksikköhinnan (euromääräinen) korotus, joten varustamista näiden tilojen osalta ei tarvitse erikseen perustella. Samoin menetellään, jos muutos- ja peruskorjaushanke varustetaan kokonaan uudestaan.

Jos kirjastoautoon hankitaan pyörätuolihiisi / inva-nostin, opetusministeriö voi korottaa valtionosuuden perusteeksi hyväksyttyä hintaa.

4.2.11. Hankkeen kustannukset

4.2.11.1. Rakennuskustannukset

Uusien tilojen osalta valtionosuuden peruste määräytyy valtionosuuden myöntövuodelle vahvistetun yksikköhinnan perusteella. Kirjastopalvelujen järjestäjän on kuitenkin laadittava kustannusarvio myös näiden tilojen osalta luotettavaa rakennuskustannuslaskentamenetelmää käyttäen.

Peruskorjaushankkeiden osalta hankesuunnitelmaan tulee sisällyttää tehtäviä töitä vastaava kustannusarvio. Kustannusarvio tulee esittää sellaisessa laajuudessa, että sen perusteella pystytään arvioimaan, vastaako se esitetyjä tehtäviä töitä, ja onko se tehtäviin töihin nähden kohtuullinen. Pelkkä kustannusarvion yhteenveto ei ole riittävä. Kustannusarvio on hyvä tehdä jotain yleisesti hyväksyttyä laskentamenetelmää käyttäen (esim. tavoitehintalaskelma tai rakennusosa-arvio). Kustannusarviossa on mainittava, minkä ajankohdan kustannustasoon se perustuu. Kustannusnousua arvioituun toteutusajankohtaan ei tule ennakoida.

4.2.11.2. Varustamisen kustannukset

Uusien kirjastotilojen osalta voidaan varustamisen kustannukset arvioida vahvistetun yksikköhinnan korotuksen perusteella.

Silloin kun varustamisesta kohdan 4.2.10 perusteella tulee laatia hankintaohjelma, siihen tulee liittää kustannusarvio sellaisessa laajuudessa, että kustannusten kohtuullisuus varustamisen laajuuteen nähden on arvioitavissa. Kustannusarviossa on mainittava, minkä ajankohdan kustannustasoon se perustuu. Kustannusnousua arvioituun toteutusajankohtaan ei tule ennakoida.

Kirjastoautojen osalta on mainittava hankitaanko autoon pyörätuolihissi / inva-nostin.

5. VALTIONOSUUSHAKEMUS

5.1. Yleistä

Lääninhallitus myöntää kirjastotoimen perustamishankkeille valtionosuutta soveltuaan opetusministeriön kanssa läänin osuudesta valtion talousarviossa tarkoitukseen varatusta myöntövaltuudesta. Talousarviossa on määritelty myös se osuus myöntövaltuudesta, joka voidaan myöntää toteutusaikaisena.

Lääninhallitus vahvistaa valtionosuuden myöntöpäätöksessä valtionosuuden euromääräisen perusteen, joka on sidottu rakennuskustannusindeksiin.

L 635/1998 45 §

A 806/1998 21 §

Kirjastopalvelujen järjestäjä toimittaa **valtionosuushakemuksen lääninhallitukselle toteutusta edeltävän vuoden loppuun mennessä.**

Vaiheittain toteutettavan hankkeen jokaisesta vaiheesta tehdään erillinen valtionosuushakemus. Lääninhallitukseen toimitetaan vain sen vaiheen (vaiheiden) valtionosuushakemus, joka on tarkoitus aloittaa seuraavana vuonna. Myöhempien vaiheiden hakemukset toimitetaan vasta niiden aloitusta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Valtionosuutta haetaan perustamishankelomakkeella ”Valtionosuus- ja avustushakemus”

5.2. Hankkeen aloitus

L 635/1998 37 §

Hankkeen toteuttamiseen voidaan ryhtyä, kun valtionosuus on myönnetty. Hanke on aloitettava joko valtionosuuden myöntövuotena tai seuraavana vuotena, muutoin päätös raukeaa.

Lääninhallitus voi tarvittaessa asettaa valtionosuuspäätöksessä myös muita aikarajoja hankkeen toteuttamiselle.

Mikäli kirjastopalvelujen järjestäjä haluaa aloittaa perustamishankkeen toteutuksen valtionosuuden myöntövuotta aikaisemmin, tulee asiasta toimittaa erillinen aloituslupahakemus lääninhallituksen käsiteltäväksi. Aloituslupahakemuksessa on esitettävä ne erityiset syyt, jotka edellyttävät hankkeen käynnistämistä ennen valtionosuuden myöntämistä.

Jotta ennen valtionosuuspäätöstä annettavaa aloituslupaa voitaisiin edes harkita, tulee hankkeella olla lääninhallituksen päätös hankkeen valtionosuuden perusteena käytettävästä laajuudesta.

5.3. Valtionosuushakemuksen sisältö

Hankkeen toteuttamisajankohta

Ilmoitetaan hankkeen aloitusajankohta ja arvioitu valmistusajankohta kuukauden tarkkuudella.

Hankkeen laajuus ja kustannusarvio

Esitetään lääninhallituksen vahvistama hankkeen laajuus erikseen uusien tilojen ja peruskorjauksen osalta. Uusien tilojen kustannukset esitetään yksikköhinnoina laskettuina ja peruskorjauk-

sen osalta opetusministeriön vahvistamina kustannuksina. Mikäli hanke toteutetaan lääninhallituksen vahvistamaa laajuutta pienempänä, liitetään valtionosuushakemukseen selvitys hankkeen uuden suunnitelman mukaisesta laajuudesta. Jos lääninhallitus ei ole vahvistanut hankkeen laajuutta, ilmoitetaan valtionosuushakemuksessa hankesuunnitelman mukaiset tiedot.

Talousarvio

Esitetään, minkä suuruisena ja millä aikataululla hankkeen rahoitus sisältyy kirjastopalvelujen järjestäjän talousarvioon sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaan.

Valtionosuus

Kirjastopalvelujen järjestäjän on ilmoitettava valtionosuushakemuksessaan mahdollinen suostumuksensa valtionosuuden myöntämiseen jälkirahoitteisena. Mikäli suostumusta ei ole, ja valtionosuus on mahdollista myöntää vain jälkirahoitteisena, ei rahoituspäätöstä voida tehdä.

Kirjastopalvelujen järjestäjän tulee liittää valtionosuushakemuksensa perustelut toteutusaikaisen valtionosuuden tarpeellisuudesta.

Valtionosuus määräytyy kunnalle valtionosuuden myöntämivuodeksi vahvistetun valtionosuusprosentin perusteella. Kuntayhtymän tai usean kunnan yhteisen hankkeen valtionosuus määräytyy jäsenkuntien osuuksien suhteessa. Valtionosuusprosentin selvittämiseksi on jäsenkuntien osuudet selvitettävä. Selvitys tehdään perustamishankelomakkeella ”Valtionosuusprosentti”.

6. ALOITUSILMOITUS

6.1. Yleistä

Ilmoitus aloituksesta tehdään kaikista hankkeista lääninhallitukselle, kun hanke on aloitettu. Ilmoitus aloituksesta tehdään opetusministeriön internet-sivuilta saatavalla lomakkeella Aloitus- ja valmistumisilmoitus.

Ilmoitus aloituksesta käynnistää rakennushankkeissa toteutusaikaisena myönnetyn valtionosuuden maksatuksen.

L 635/1998 47 §

Rakennushankkeen toteutusaikainen valtionosuus maksetaan kuukausittain yhtä suurissa erissä hankkeen arvioituna toteutusaikana. Valtionosuuden suo-

rittaminen alkaa, kun kirjastopalvelujen järjestäjä on toimittanut hankkeen aloitusta koskevan ilmoituksen lääninhallitukselle. Ensimmäinen erä suoritetaan ilmoituksen saapumista seuraavan kuukauden loppuun mennessä. **Ilmoitus tehdään vasta, kun hanke on jo aloitettu.** Ilmoitus on tehtävä myös niistä hankkeista, joihin lääninhallitus on antanut aloitusluvan ennen valtionosuuden myöntämistä hankkeelle. Jos ilmoitus on tehty ennen valtionosuuden myöntämistä, valtionosuuden maksaminen aloitetaan valtionosuuden myöntämisaikajankohdan perusteella.

Mikäli hanke toteutetaan vaiheittain, ja on myönnetty vaiheittain, tehdään aloitusta koskeva ilmoitus kunkin vaiheen osalta erikseen.

Maksatuspäätöksessä lääninhallitus tarkistaa rakentamisen valtionosuuden perusteeksi vahvistetun kustannusarvion rakennuskustannusindeksin perusteella hankkeen aloituskuukauden hintatasoon.

Kirjastoautojen toteutusaikainen valtionosuus maksetaan kahdessa erässä. Kirjastoauton vahvistettuun hintaan ei tehdä indeksikorotusta. Ensimmäinen erä maksetaan alustan valmistuttua ja toinen erä korin arvioituna valmistumiskuukautena.

A 806/1998 22 §

Rakentaminen katsotaan aloitetuksi, kun rakennuksen perusmuurin valaminen tai muun perustuksen rakentaminen on aloitettu. Muutos- ja peruskorjaustyöt katsotaan aloitetuksi, kun purkutyöt tai pysyvien rakenteiden teko on aloitettu. Tilojen hankinta katsotaan aloitetuksi, kun koko hankintaa koskeva sitova sopimus on tehty.

Kirjastoauton hankinta katsotaan aloitetuksi, kun sitova tilaus-sopimus alustan ja korin hankinnasta on tehty. Aloitusilmoitukseen tulee liittää ti-laussopimukseen perustuvat tiedot hankinnan aikataulusta ja alustan ja korin hankintahinnoista.

Aloitusilmoitus tehdään perustamishankelomakkeella ”Aloitus- ja valmistusilmoitus”

6.2. Aloitusilmoituksen sisältö

Toteutusaika

Ilmoitetaan hankkeen aloitusajankohta ja valmistumisajankohta vähintään kuukauden tarkkuudella.

Kirjastoautosta ilmoitetaan tilaus-sopimuksen mukaiset arviot alustan ja korin valmistumisajankohdista.

Pankkitili

Ilmoitetaan pankkitilin numero, jolle valtionosuus halutaan maksettavaksi.

Laajuus

Hankkeen laajuudesta ilmoitetaan, aiotaanko se toteuttaa vähintään vahvistetun laajuisena vai laajuudeltaan muutettuna. Muutoksista annetaan selvitys.

Mikäli hanke toteutetaan vahvistettua laajuutta oleellisesti pienempänä, muutetaan valtionosuuden peruste vastaamaan toteutettavaa laajuutta.

7. ALUSTAVA HANKESELVITYS

7.1. Yleistä

L 635/1998 38 § 2 mom.

Kun urakkakilpailuvaihe on suoritettu, on lääninhallitukselle toimitettava urakkasopimukseen perustuva selvitys rakennustöistä, peruskorjauksesta tai niitä vastaavasta toimenpiteestä aiheutuvista kustannuksista rakennustöiden aloittamista seuraavan kuukauden aikana. Tämä ns. **alustava hankeselvitys** tehdään vaiheittain toteutettavan hankkeen jokaisesta vaiheesta erikseen. Alustava hankeselvitys tehdään **kahtena kappaleena** opetusministeriön internet-sivuilla saatavalla lomakkeella Hankeselvitys. Lääninhallitus toimittaa yksikköhintojen laskentaa varten tarvittavat tiedot opetusministeriölle.

Alustavan hankeselvityksen perusteella tarkistetaan, aiotaanko hanke toteuttaa vahvistetun laajuisena. Mikäli hanke toteutetaan vahvistettua laajuutta oleellisesti pienempänä, korjataan valtionosuuden myöntöpäätös vastaamaan toteutettavaa hanketta ennen valtionosuuden maksatuksen aloittamista.

Alustavan hankeselvityksen tietoja tarvitaan seuraavan vuoden rakentamisen yksikköhintojen laskemista varten.

Alustava hankeselvitys tehdään perustamishankelomakkeella ”Hankeselvitys”

Kirjastoautohankinnasta ei alustavaa hankeselvitystä tarvitse tehdä.

7.2. Alustavan hankeselvityksen sisältö

Toteutusaika

Hankkeen aloitusajankohta ja arvioitu (esim. urakkasopimukseen perustuva) valmistumisajankohta tulee esittää vähintään kuukauden tarkkuudella.

Rakennuskustannukset

Esitetään urakkatarjouksiin perustuvat hankkeen rakennuskustannukset. Mikäli hakkeeseen on sisällytetty uusien tilojen rakentamista ja peruskorjausta, jaetaan kustannukset uusien tilojen osuuteen ja peruskorjauksen osuuteen urakkatarjousten erittelyn tai muiden todellisten jakoperusteiden mukaan. Kustannukset esitetään arvonlisäverottomina. Asiakirjoista tulee selkeästi ilmetä, sisältyykö arvonlisävero kustannuksiin vai ei. Kustannuksiin ei sisällytetä rahoituskuluja, tontin hankintakustannuksia eikä väliaikaistilojen kustannuksia. Vaikka valtionosuus olisikin myönnetty vain osaan hankkeesta, esitetään koko hankkeen kustannukset ja mahdollisuuksien mukaan valtionosuushankkeen osuus niistä.

Pääpiirustukset

Toimitetaan asemapiirustus 1:500, pohja-, leikkaus- ja julkisivupiirustukset 1:100.

Tilaohjelma

Esitetään **pääpiirustusten mukainen huonekohtainen tilaohjelma** pinta-aloineen ja vertailu hyväksytyyn laajuuden mukaiseen tilaohjelmaan. Vaikka valtionosuus olisikin myönnetty vain osaan hankkeesta, esitetään koko hankkeen tilaohjelma.

8. VALMISTUMISILMOITUS

8.1. Yleistä

Ilmoitus valmistumisesta tehdään hankkeen valmistuttua lääninhallitukselle.

Ilmoitus valmistumisesta käynnistää jälkirahoitteisena myönnetyn valtionosuuden maksatuksen.

Jälkirahoitteinen valtionosuus maksetaan seitsemänä hankkeen valmistumisvuotta seuraavana vuotena yhtä suurissa erissä. Kukin vuosierä maksetaan maaliskuun loppuun mennessä, ja siihen lisätään maksamattoman valtionosuuden osalle laskettu peruskorkoa vastaava vuotuinen korko, joka lasketaan ensimmäisen vuosierän maksupäivästä.

Rakennushanke katsotaan valmistuneeksi, kun sitä koskeva rakennustyö on valmis ja vastaanotettu ja varustaminen suoritettu siten, että tilat on voitu ottaa käyttöön.

Valtionosuuden perusteeksi vahvistettu kustannusarvio tarkistetaan indeksin perusteella valtionosuuden maksatuksen alkaessa hankkeen aloituskuukauden hintatasoon.

Kirjastoauto katsotaan valmistuneeksi, kun se on luovutettu tiilajalle koritehtaalta ja otettu käyttöön. Kirjastoauton vahvistettuun hintaan ei tehdä indeksitarkistusta.

Jotta valtionosuuden ensimmäinen erä ehditään maksaa maaliskuun loppuun mennessä, tulee valmistumisilmoituksen saapua lääninhallitukselle valmistumisvuotta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Ilmoitus olisi hyvä tehdä heti hankkeen valmistuttua, jottei sen tekeminen unohdu.

Valmistumisilmoitus tehdään perustamishankelomakkeella ”Aloitus- ja valmistumisilmoitus”.

8.2. Valmistumisilmoituksen sisältö

Toteutusaika

Ilmoitetaan hankkeen aloitusajankohta ja valmistumisajankohta vähintään kuukauden tarkkuudella.

Pankkitili

Ilmoitetaan pankkitilin numero, jolle valtionosuus halutaan maksettavaksi.

Laajuus

Hankkeen laajuudesta ilmoitetaan, onko se toteutettu vähintään vahvistetun laajuisena vai laajuudeltaan muutettuna. Muutoksista annetaan selvitys.

9. HANKESELVITYS

9.1. Yleistä

L 635/1998 38 § 1 mom.

Kaikista rakentamishankkeista on kirjastopalvelujen järjestäjän toimitettava lääninhallitukselle **hankeselvitys kuuden kuukauden kuluessa hankkeen valmistumisesta kahtena kappaleena**. Lääninhallitus toimittaa yksikköhintojen laskentaa varten tarvittavat tiedot opetusministeriölle.

Vaiheittain toteutettavista hankkeista tehdään mahdollisuuksien mukaan jokaisesta vaiheesta erillinen hankeselvitys.

Lopullisen hankeselvityksen perusteella todetaan, onko hanke toteutettu vahvistetun laajuisena. Mikäli hanke on toteutettu vahvistettua laajuutta oleellisesti pienempänä, lääninhallitus perii aiheetta saadun valtionosuuden pois .

Selvitysten tietoja tarvitaan myös seuraavien vuosien yksikköhintojen laskentaan sekä ohjaus-, neuvonta- ja kehitystyöhön.

Hankeselvitys tehdään perustamishankelomakkeella ”Hankeselvitys”.

Kirjastoauton hankinnasta tehdään selvitys hankeselvitys-lomakkeella soveltuvin osin.

9.2. Hankeselvityksen sisältö

Toteutusaika

Ilmoitetaan hankkeen aloitusajankohta ja valmistumisajankohta vähintään kuukauden tarkkuudella.

Rakennuskustannukset

Ilmoitetaan kirjanpitoon perustuvat rakennuskustannukset. Kustannukset esitetään erikseen lisärakennuksesta ja peruskorjauksesta.

Varustamiskustannukset

Ilmoitetaan kirjanpitoon perustuvat varustamiskustannukset. Kustannukset esitetään erikseen lisärakennuksesta ja peruskorjauksesta. Mikäli varustamiselle on tehty valtionosuuspäätös hankintaohjelman, eikä yksikköhinnan korotuksen, perusteella ja hankintaohjelmasta on oleellisesti poikettu, toimitetaan selvitys muutoksista ja niiden vaikutuksista valtionapuperusteeseen.

Pääpiirustukset

Toimitetaan hankkeen pääpiirustukset, jollei niitä ole toimitettu aikaisemmin tai, jos aiemmin toimitettuihin pääpiirustuksiin on tullut oleellisia muutoksia. Mikäli pääpiirustukset on toimitettu aikaisemmin, on mainittava, koska ne on toimitettu.

Tilaohjelma

Toimitetaan pääpiirustusten mukainen toteutunut tilaohjelma, mikäli sitä ei ole toimitettu aikaisemmin tai suunnitelmiin on tullut oleellisia muutoksia. Tilaohjelmassa esitetään toteutetun tilaohjelman vertailu vahvistetun laajuuden mukaiseen tilaohjelmaan.

Peruskorjauksen osalta selvitetään lisäksi, onko valtionosuuden perusteeseen sisältyneitä töitä jätetty tekemättä ja niiden osuus valtionosuuden perusteeseen hyväksytyistä kustannuksista.

10. TOIMINNAN LAKKAAMINEN

L1071/2005 49 §

Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan määrätä palautettavaksi

valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Jos omaisuus luovutetaan toiselle, joka käyttää omaisuutta valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan, tästä luovutuksesta johtuva palautus voidaan jättää määräämättä, jos luovuttaja omaisuuden luovutuksen yhteydessä sitoutuu vastaamaan palautusehdoista myös luovutuksen jälkeen tai jos luovutuksen saaja sitoutuu vastaaviin omaisuuden luovuttajaa koskeviin palautusehtoihin. Palautusta ei määrätä myöskään suoritettavaksi, jos valtionosuuden myöntämisestä on kulunut yli 15 vuotta.

Kirjastoautojen valtionosuuden palautuksista päätettäessä käytetään myös pääsääntöisesti 15 vuoden vähimmäiskäyttörajaa. Erityisestä syystä siitä voidaan poiketa.

Jos omaisuus, johon on saatu valtionosuutta, tuhoutuu tai vahingoittuu, voidaan valtionosuutta vastaava suhteellinen osa vakuutus- tai muusta korvauksesta määrätä palautettavaksi valtiolle tai vähentää uuden perustamishankkeen valtionosuudesta. Palautusta ei määrätä kuitenkaan suoritettavaksi eikä vähennystä tehdä, jos valtionosuuden myöntämisestä on kulunut yli 15 vuotta.

L1389/2001 52 §

Alle 1700 euron suuruista tämän lain nojalla annettuun päätökseen perustuva suoritus ei makseta eikä peritä takaisin.

Lääninhallitus päättää palautuksesta. Valtionosuuden saajan on ilmoitettava lääninhallitukselle kuuden kuukauden kuluessa em. olosuhteiden muuttumisesta. Mikäli ilmoitusta ei ole määrääjässä tehty, on valtionosuutta vastaava suhteellinen osa omaisuuden käyvästä arvosta palautettava valtiolle korkolain (633/82) 4 §:n 3 momentin mukaisine korkoineen, jollei lääninhallitus erityisestä syystä toisin päättä.

Lain mukaan ilmoitus lääninhallitukselle on tehtävä sen jälkeen, kun valtionosuuteen oikeuttava oma toiminta on päättynyt. Jos omaisuus siirtyy kirjastopalvelujen järjestäjän muun valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan käyttöön, ilmoitusta ei lain mukaan tarvitse tehdä, mutta selvyyden vuoksi se kuitenkin on suositeltavaa. Ilmoituksessa selvitetään, mihin tarkoitukseen tiloja jatkossa käytetään.

Jos toiminnan lakkaaminen, tilojen käyttötarkoituksen muutos, tiloihin kohdistunut vahinko tai tilojen tuhoutuminen on tapahtunut ennen 1.1.2007, opetusministeriö päättää palautuksista.

11. YKSIKKÖHINTA

L635/1998 34§

Opetusministeriö vahvistaa vuosittain perustamishankkeiden yksikköhinnat. Yksikköhinta vahvistetaan neliometriä tai muuta mittayksikköä kohden.

Opetusministeriön päätöksellä 161/1999 on vahvistettu tilojen kalleusluokat ja ne paikkakunnat, joiden osalta yksikköhintoja korotetaan 5 % tai 10 % keskimääräistä korkeampien rakennuskustannusten vuoksi.

Kalleusluokan 100 yksikköhinta ja yksikköhinnan korotus varustamisen perusteella perusopetukselle ja lukiokoulutukselle sekä yleiselle kirjastolle vahvistetaan opetusministeriön asetuksella vuosittain.

Yksikköhintoihin sisältyvät **kustannukset kaikista niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen** toimitilojen käyttöönottamiseksi. Yksikköhintoihin eivät sisälly tontin hankintakustannukset eivätkä rahoituskulut.

Yksikköhinnat perustuvat toteutuneiden opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) perusteella rahoitettujen uudis- ja lisärakennushankkeiden keskimääräisiin kustannuksiin.

Valtionosuuden perusteena käytettävän kirjastoauton hinnan opetusministeriö päättää vuosittain. Hintaa voidaan korottaa, jos kirjastoautoon hankitaan pyörätuolihissi / inva-nostin.

12. SUUNNITTELUN JA RAKENTAMISEN MÄÄRÄYKSIÄ JA OHJEITA

12.1. Lainsäädäntö ja määräykset

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja -asetus (895/1999)
Rakentamismääräykset A1-F2
Työturvallisuuslaki (738/2002)
Terveysturvallisuuslaki (763/1994) ja -asetus (1280/1994)
Ympäristösuojelulaki (86/2000) ja -asetus (169/2000)
Jätelaki (1072/1993) ja -asetus (1390/1993)
Pelastuslaki (468/2003) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003)
Laki julkisista hankinnoista (1505/1992)
Rakennussuojelulaki (60/1985)

12.2. Valtioneuvoston strategiat ja ohjelmat

Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma

Hyväksytty valtioneuvostossa 17.12.1998, Taiteen keskustoimikunnan julkaisu Suomen arkkitehtuuripoliittikka

- hyvään ympäristöön liittyvien kansalaisten oikeuksien toteutuminen
- korkealaatuinen julkinen rakentaminen ja kiinteistönpito, esimerkkinä kaikelle rakentamiselle Suomessa

- rakentamisen laadun ja kustannusten tarkastelu elinkaaren mitassa
- arkkitehtuuriin ja ympäristön laatuun vaikuttaviin näkökohtiin kiinnitetään huomiota myönnettäessä julkisia varoja rakentamis- ja korjausinvestointeihin

Kansallinen rakennuspoliittinen ohjelma

Valtioneuvoston periaatepäätös, 30.1.2003, Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 624

- rakentamisen laadun parantaminen
- hyvä ja ekologisesti kestävä rakennettu ympäristö
- kilpailun edistäminen
- tuottavuuden parantaminen
- suhdanne- ja kausivaihteluiden ennakointi
- julkinen sektori ja julkisista varoista tuettu rakentaminen tiennäyttäjänä

Rakennusperintöstrategia

Valtioneuvoston päätös 13.6.2001

Ympäristöministeriön julkaisu

Kuvaus suomalaisen rakennusperinnön tilasta ja sen hoidon välineistä sekä kolmeen pääryhmään jaotellut tavoitteet

- tieto- ja taitopohja
- edellytysten luominen
- toteuttaminen ja vastuutahot

Ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma

Hyväksytty valtioneuvostossa 10.12.1998

Ympäristöministeriön julkaisu

Ohjelmalla määriteltiin ne tavoitteet ja toimenpiteet, joilla kestävä kehityksen periaatteet toteutetaan rakentamisessa, rakennusten korjaamisessa ja kiinteistöjen ylläpidossa

12.3. Kirjallisuutta

Kirjastorakentamista koskevat suunnitteluoppaat ovat enimmäkseen aika vanhoja eivätkä enää kaikilta osin vastaa tiedoiltaan ja näkemyksiltään nykyisiä vaatimuksia.

- Esteetön kirjasto. Kirjastopalvelujen saavutettavuuden varmistaminen: työkalupakki. OPM 2006. www.minedu.fi
- Esteetön rakennus ja ympäristö, suunnitteluopas, Rakennustieto Oy, Helsinki 1998.
- Hagman, Lars, Kirjaston mitoitus. Kirjastopalvelu Oy, Helsinki 1988.

- Hyvä koulukirjasto, Opetushallitus ja Suomen koulukirjastoyhdistys ry, Helsinki 2002.
- Kirjastotilojen suunnittelu. Opas kirjastorakennusten ja -huoneistojen suunnittelijoille. Kirjastopalvelu Oy, Helsinki 1986.
- Koulukirjasto tilana, Opetushallitus ja BTJ kirjastopalvelu, Helsinki 2002
- Reijonen, Merja, Tilan kolmet kasvot. Tutkimus kirjastotilasta. Btj Kirjastopalvelu Oy, Helsinki 1995.
- Taide tarjolle, kulttuuri kaikille, Vammaiset ja kulttuuri –toimikunnan ehdotus toimenpideohjelmaksi, Opetusministeriön julkaisu 2004:29, Helsinki 2004.
- Tulevaisuuden kirjastorakennus. Tapausesimerkkinä Turun kaupungin-kirjasto. Btj Kirjastopalvelu Oy, Helsinki 1996.